

Inventaris 2010

I. Inleiding

Dit is de vierde openbare inventaris van de Europese toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) als adviseur voor EU-wetgevingsvoorstellen en documenten die daarmee verband houden. Door de publicatie van het werkprogramma 2010 van de Commissie in maart en het actieplan ter uitvoering van het programma van Stockholm in april wordt de inventaris van de EDPS later dan gewoonlijk gepubliceerd, namelijk in juni in plaats van december. De inventaris is te vinden op de website van de EDPS: www.edps.europa.eu.

De inventaris maakt deel uit van de jaarlijkse werkcyclus van de EDPS. Eenmaal per jaar brengt de EDPS op retrospectieve wijze verslag uit van zijn activiteiten in een jaarverslag. Daarnaast publiceert de EDPS een inventaris van zijn voorgenomen advieswerk voor het komende jaar.

De achtergrond van deze inventaris wordt geschetst in de beleidsnota van 18 maart 2005 "De EDPS als adviseur van de communautaire instellingen voor wetgevingsvoorstellen en documenten die daarmee verband houden"¹. In deze nota zet de EDPS uiteen wat zijn beleid is op het gebied van raadpleging over wetgevingsvoorstellen, één van zijn hoofdtaken krachtens artikel 28, lid 2, en artikel 41 van Verordening (EG) nr. 45/2001. De werkmethode van de EDPS wordt beschreven in hoofdstuk 5 van de beleidsnota. Een belangrijk onderdeel van deze werkmethode bestaat in de selectie en planning (en regelmatige aanpassing daarvan) die nodig om zijn adviesfunctie doeltreffend te kunnen vervullen.

De voornaamste bronnen van de inventaris van dit jaar zijn, zoals gewoonlijk, het wetgevings- en werkprogramma 2010 van de Commissie en diverse planningdocumenten van de Commissie die daarmee verband houden, alsmede het voornoemde actieplan ter uitvoering van het programma van Stockholm. De inventaris is opgesteld door de medewerkers van de EDPS. Tijdens het opstellingsproces werd aan belanghebbenden in de Commissie de kans geboden om een bijdrage te leveren. Deze bijdragen worden zeer op prijs gesteld.

De inventaris bestaat uit twee documenten:

- Dit inleidende gedeelte, waarin een korte analyse van de context wordt gegeven en de prioriteiten van de EDPS voor 2010 worden opgesomd.

¹ Zie de website van de EDPS, onder "The EDPS" >> "Publications" >> "Papers".

- Een bijlage met de relevante voorstellen van de Commissie en andere documenten die onlangs zijn goedgekeurd of die geprogrammeerd zijn, en die de aandacht van de EDPS vereisen.

De bijlage is voor het eerst gepubliceerd in december 2006 en sindsdien driemaal per jaar bijgewerkt.

Zodra de EDPS zijn advies heeft uitgebracht (of een andere openbare reactie heeft gegeven) inzake een bepaald document, wordt het document in beginsel geschrapt uit de bijlage. Het moet echter worden benadrukt dat de betrokkenheid van de EDPS bij het wetgevingsproces niet eindigt nadat hij zijn advies heeft uitgebracht. In uitzonderlijke gevallen kan het onderwerp opnieuw verschijnen in de bijlage, waarop de EDPS een tweede advies uitbrengt. Ook de adviezen van de EDPS staan op zijn website².

II. Korte analyse van de context

Het juridische landschap van de EU is aanzienlijk veranderd in vergelijking met het voorgaande jaar. Op 1 december 2009 trad het verdrag van Lissabon in werking. Hierdoor werd het beleid inzake politieke en justitiële samenwerking verplaatst naar de vroegere communautaire pijler. Als gevolg zijn zowel het Europees Parlement als het Europees Hof van Justitie bevoegd op dit gebied (in sommige gevallen na een overgangperiode).

De nieuwe juridische context na Lissabon heeft ook gevolgen voor de activiteiten van de EDPS. De huidige praktijk, waarbij de EDPS als wetgevend adviseur de wetgever adviseert over wetgevende activiteiten die relevant zijn voor de gegevensbescherming op alle EU-beleidsgebieden, is bekrachtigd. De bevoegdheden van de EDPS ten aanzien van zijn toezichthoudende taak zijn echter minder duidelijk. Om hiaten in de wetgeving inzake de bescherming van de persoonsgegevens van de burgers te voorkomen, moet er zo snel mogelijk in 2010 duidelijkheid worden geschapen over de bevoegdheden van de EDPS.

a. Naar een nieuw juridisch kader voor gegevensbescherming

Het verdrag van Lissabon benadrukt en versterkt het recht op gegevensbescherming. Het recht op gegevensbescherming wordt uiteengezet in artikel 8 van het EU-Handvest van de grondrechten, dat nu dezelfde juridische waarde heeft als de verdragen. Het recht is bovendien vastgelegd in artikel 16 VWEU, dat thans de uniforme juridische basis vormt voor de aanneming van wetgeving inzake gegevensbescherming. Deze nieuwe juridische basis heeft de discussie over de herziening van de EU-regelgeving inzake gegevensbescherming een stevige impuls gegeven. In de tweede helft van 2009 is er een openbare raadpleging over de verbetering van de regels voor gegevensbescherming gehouden en voor einde 2010 wordt een voorstel voor een nieuw juridisch kader verwacht. Er zijn veel verbeteringen van het huidige kader voorgesteld, zoals het invoeren van een verplichting om inbreuken op de beveiliging te melden, het stimuleren van de eigen verantwoordelijkheid van de betrokkenen en het invoeren

² Onder "Consultation" >> "Opinions".

van het aansprakelijkheidsbeginsel en het beginsel van "ingebouwde privacy". Het arrest van het Europees Hof van Justitie van 9 maart 2010 bevat bovendien een sterke boodschap over de onafhankelijkheid van de nationale gegevensbeschermingsautoriteiten. De EDPS bepleit een versterking van de huidige regels voor gegevensbescherming en ondersteunt het opnemen van de politieke en justitiële samenwerking (momenteel geregeld door het afzonderlijke kaderbesluit 2008/977/JBZ) in de nieuwe wetgevende tekst. Het nieuwe juridische kader voor gegevensbescherming is een van de topprioriteiten van de EDPS in 2010.

b. Verdere ontwikkeling van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht

In december 2009 werd het Stockholm programma goedgekeurd. Het programma is de opvolger van het programma van Den Haag en bepaalt de prioriteiten voor de ontwikkeling van de Europese ruimte van vrijheid, veiligheid en recht in de komende vijf jaar. Het Stockholm programma benadrukt de noodzaak om persoonsgegevens te beschermen in een door snelle technologische veranderingen gekenmerkte mondiale samenleving waarin de uitwisseling van informatie geen grenzen kent. Het programma onderstreept ook de noodzaak om gegevens uit te wisselen voor de veiligheid van Europa en introduceert de ontwikkeling van een strategie voor interne veiligheid. Een mededeling hierover is gepland voor oktober 2010. Bij het ontwikkelen van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht moet de Europese wetgever constant het juiste evenwicht zoeken tussen veiligheid en het vrije verkeer van burgers enerzijds en de bescherming van hun privacy en persoonsgegevens anderzijds. Het spreekt vanzelf dat alle maatregelen ter zake die vervat zijn in het actieplan van Stockholm nauwkeurig zullen worden bekeken door de EDPS. De EDPS wijst in het bijzonder op de instelling van een systeem voor in- en uitreis en het programma voor geregistreerde reizigers (Registered Traveller Programme), de geplande richtlijn betreffende het gebruik van PNR-gegevens voor rechtshandvingsdoeleinden, de eventuele invoering van een EU-ESTA (elektronisch systeem voor reisvergunningen) en het gebruik van lichaamsscanners in luchthavens. Sommige van deze initiatieven zijn gepland voor begin 2011, maar zijn toch opgenomen in de EDPS-inventaris voor 2010 omdat de bespreking ervan dit jaar van start gaat en omdat ze belangrijke implicaties hebben voor de gegevensbescherming. Verder zal de EDPS een analyse maken van de mededeling over het beleid en de instrumenten ter verbetering van de netwerk- en informatieveiligheid, die verwacht wordt tegen juni 2010. De EDPS zal ook de aangekondigde beoordeling van de richtlijn betreffende de bewaring van gegevens van nabij volgen en bekijken of de noodzaak van een dergelijke richtlijn en de proportionaliteit van een dergelijke maatregel grondig moeten worden onderzocht.

c. Internationale samenwerking en gegevensoverdracht

Zowel in het werkprogramma van de Commissie als in het actieplan ter uitvoering van het Stockholm programma wordt de verdere ontwikkeling van een externe agenda van de EU benadrukt. Het interne en externe beleid op het gebied van vrijheid, veiligheid en recht zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De internationale samenwerking betreffende veiligheid en rechtshandhaving is nog steeds een van de belangrijkste punten op de mondiale agenda. De EU en de VS

zullen besprekingen voeren om te komen tot een algemene overeenkomst inzake de uitwisseling van gegevens voor rechtshandavingsdoeleinden en een meer specifieke overeenkomst inzake de uitwisseling van financiële gegevens. De EDPS zal deze onderhandelingen zoveel mogelijk van nabij volgen. Van groot belang is in dit opzicht de nieuwe bevoegdheid die het Europees Parlement na de inwerkingtreding van het verdrag van Lissabon heeft gekregen op het gebied van de externe betrekkingen van de EU. Ook andere internationale overeenkomsten die op stapel staan en die relevant zijn voor de gegevensbescherming, zoals de handelsovereenkomst ter bestrijding van namaak (ACTA) en verscheidene overeenkomsten inzake de uitwisseling van PNR-gegevens, zullen door de EDPS worden gevolgd en becommentarieerd.

d. Technologische ontwikkelingen: de digitale agenda voor Europa

In maart 2010 publiceerde de Commissie een mededeling over het initiatief "Europa 2020: een strategie voor slimme, duurzame en inclusieve groei". Dit initiatief is een reactie op de financiële en economische crisis van de voorbije jaren en legt doelstellingen vast voor de verdere groei van de Europese economie. Een van de strategische initiatieven die in de mededeling over Europa 2020 wordt beschreven, is de digitale agenda voor Europa, die verder wordt verduidelijkt in het werkprogramma 2010 van de Commissie. In de digitale agenda worden prioritaire maatregelen uiteengezet om de aanleg van supersnel internet te bespoedigen en het potentieel van digitale technologieën te ontsluiten voor particulieren en ondernemingen. Veel aangekondigde initiatieven die verband houden met de digitale agenda zijn relevant vanuit het oogpunt van gegevensbescherming, zoals het kader voor elektronische identiteit (eID) en authenticatie en het interoperabiliteitskader voor pan-Europese e-overheidsdiensten. In verband met de digitale agenda zal de EDPS ook de mededeling over privacy en vertrouwen in de alomtegenwoordige informatiemaatschappij nader bekijken. Daarnaast zal de EDPS de voorstellen volgen die de invoering van nieuwe technologieën op gebieden als wegvervoer (het e-mobiliteitspakket) en energie (het gebruik van slimme netten) beogen.

III. Prioriteiten van de EDPS voor 2010

Het beleid van de EDPS als adviseur inzake EU-wetgeving en documenten die daarmee verband houden, zal niet veranderen. Het produceren van consistente resultaten is van essentieel belang. Hierbij streeft de EDPS ernaar om het juiste evenwicht te vinden tussen gegevensbescherming en andere (openbare) belangen. Zoals de voorgaande jaren heeft de EDPS het voornemen om advies uit te brengen over alle wetgevingsvoorstellen die een wezenlijk effect op de gegevensbescherming hebben. De voornaamste kwesties waarop de EDPS commentaar zal leveren, zijn de volgende:

- a. Naar een nieuw juridisch kader voor gegevensbescherming
 - Herziening van het EU-kader voor gegevensbescherming
 - Verdere bepaling van de concepten "voor de verwerking verantwoordelijke" en "verwerker", en verduidelijking van het begrip "aansprakelijkheid" en de kwestie van het toepasselijke recht en de

- rechterlijke bevoegdheid (ook samen met nationale gegevensbeschermingsautoriteiten in het kader van de Groep Artikel 29).
- b. Verdere ontwikkeling van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht
 - Strategie voor interne veiligheid
 - Gebruik van lichaamsscanners in luchthavens
 - EU-PNR
 - Mededeling over het beleid en de instrumenten ter versterking van de netwerk- en informatieveiligheid
 - Wijziging van de Frontex-verordening
 - Beoordeling van de richtlijn betreffende de bewaring van gegevens
 - Grensbeheer en systeem voor in- en uitreis
 - Programma voor geregistreerde reizigers (RTP)
 - EU-ESTA
 - Activiteiten betreffende e-justitie en de gemeenschappelijke justitiële ruimte
 - c. Internationale samenwerking en gegevensoverdracht
 - Overeenkomst tussen de EU en de VS inzake de uitwisseling van persoonsgegevens voor rechtshandavingsdoeleinden
 - Overeenkomst tussen de EU en de VS inzake de doorgifte van gegevens betreffende het betalingsberichtenverkeer met het oog op de bestrijding van het terrorisme
 - PNR-overeenkomsten met de VS, Canada en Australië
 - Handelsovereenkomst ter bestrijding van namaak
 - d. Technologische ontwikkelingen: de digitale agenda
 - Richtlijn inzake e-handtekeningen
 - Interoperabiliteitskader voor pan-Europese e-overheidsdiensten
 - E-mobiliteitspakket
 - Regelgevend kader voor snelle netten
 - Mededeling over privacy en vertrouwen in de alomtegenwoordige informatiemaatschappij.

Brussel, juni 2010